

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

ХУАН ХАНЬЦЗЕ

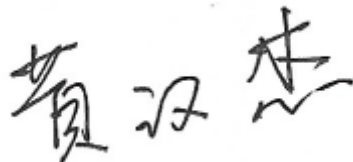
УДК: 378.147:78:[784.9:005.56]:785

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО СЦЕНІЧНОГО
ПАРТНЕРСТВА ЗАСОБАМИ АНСАМБЛЕВОГО ВИКОНАВСТВА**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник - доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
КОМАРОВСЬКА Оксана Анатоліївна,
Інститут проблем виховання НАПН України,
завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук
ЛИМАРЕНКО Лідія Іванівна,
Херсонський державний університет,
завідувач кафедри культурології;

кандидат педагогічних наук
ЛАВРИШ Ірина Михайлівна,
Будинок культури Деснянського району м. Києва,
директор.

Захист відбудеться 27 березня 2019 року о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 26 лютого 2019 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Нинішнє глобалізоване суспільство потребує дієвих механізмів підготовки фахівця, здатного до творення культури. Це стосується всіх освітніх сфер, про що зазначено в документах ЮНЕСКО (Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, Дорожня карта мистецької освіти), у законодавчих документах різних країн, зокрема України (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про культуру», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, концепція «Нової української школи») та Китаю (Закон КНР про освіту, Державна національна програма «Китай – ХХІ століття»).

Віддзеркалюючи суспільні процеси, мистецтво глибинно впливає на їхніх суб'єктів. Серед його видів виокремлюється музика завдяки дієвості впливу на емоційну сферу особистості. Це зумовлює посилену увагу до підготовки вчителів музики, які цілеспрямовано впливатимуть на культуру суспільства.

Водночас у суспільстві загострюються проблеми толерантності, взаєморозуміння, а отже і партнерських взаємин. Музична, зокрема ансамблева творчість, є публічною дією, яка передбачає спілкування в інтерпретації і донесенні до слухача музичних образів. Тому у фаховій підготовці вчителя музики підноситься роль ансамблевого виконавства як партнерської дії.

Сутність *партнерства* вивчається науковцями в соціально-педагогічному аспекті (О. Афоніна, В. Галузинський, С. Гаркуша, С. Гончаренко, С. Кравченко, В. Кузнецов, Г. Локарева, М. Лукашевич, С. Оруджева, В. Цвих та ін.).

Питання освіти майбутнього вчителя музики досліджуються вченими України (А. Козир, Г. Падалка, О. Реброва, О. Рудницька, В. Федоришин, О. Щолокова та ін.) та Китаю (Сі Даофен, Сунь Лінян, Ха Ту та ін.).

Виконавська діяльність розглядається Л. Бочкарьовим, Н. Гуральник, Ю. Цагареллі, О. Щолоковою, Д. Юником та ін. Ансамблеве виконавство, як найбільш плідна площина музичної творчості щодо партнерства, становить інтерес досліджень К. Чайковської, Н. Степанової та ін.

Важливим складником фахової підготовки майбутнього вчителя музики є вокальний (В. Антонюк, Л. Василенко, Вей Лімін, Веньцзун Лю, Н. Гребенюк, Н. Овчаренко, та ін.). Однак, більшість дослідників зосереджується на вокальній підготовці студента до сценічної діяльності як соліста (Ван Лей, Ген Цзінхен, С. Гмиріна та ін.). Вокально-ансамблеве виконавство становить предмет розгляду в працях Т. Ланіної, С. Чернікової, Н. Фоломєєвої та ін. Все ж поза увагою залишається його партнерський аспект.

Дотичними до змісту сценічного партнерства майбутнього вчителя музики є дослідження комунікативної культури фахівця (К. Абульханова-Славська, А. Зайцева, І. Зязюн, М. Каган, В. Кан-Калік, О. Леонтєв, Є. Проворова та ін.). Але зазначені поняття не є тотожними, оскільки дефініція партнерства зосереджує увагу не лише на комунікації, а на спільній діяльності заради досягнення єдиного художнього результату, здатності співпрацювати в

команді, що особливо актуалізується в сучасному світі, але поки не привернуло достатньої уваги вчених у галузі музичної освіти і педагогів-музикантів.

Отже, в багатоаспектних дослідженнях музичної освіти сутність партнерства, педагогічний потенціал ансамблевого і, передусім, вокально-ансамблевого виконавства практично не висвітлено.

Таким чином, існують очевидні суперечності між:

- світовими інтеграційними процесами, що потребують креативних фахівців з високим рівнем готовності до партнерської взаємодії, і недостатньою увагою суспільства до підготовки фахівця сфери культури і мистецтва до соціальної практики партнерства;
- значним потенціалом музичної освіти, зокрема сценічно-виконавської практики щодо формування готовності до партнерства, та його неефективним використанням у закладах вищої освіти (педагогічних університетах), що позначилося на недостатній теоретичній розробленості проблеми;
- необхідністю запровадження сучасних підходів до фахової підготовки майбутнього вчителя музики та недооцінкою засобів ансамблевого вокального музикування для формування готовності до сценічного партнерства, що виявилось у відсутності відповідного методичного забезпечення.

Актуальність проблеми, її недостатня теоретична та практична розробленість, необхідність усунення виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертації *«Формування готовності майбутніх вчителів музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М. П. Драгоманова і є складником комплексного дослідження теми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2015). Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 9 від 29 січня 2018 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови та методику формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства (на прикладі вокальних ансамблів).

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження**:

1. Шляхом теоретичного аналізу уточнити сутність ключових понять дослідження «сценічне партнерство» та «готовність до сценічного партнерства» в контексті проблеми дисертації.
2. З'ясувати педагогічний потенціал вокально-ансамблевого виконавства як засобу формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.
3. Розкрити зміст структурних компонентів, визначити критерії, показники та схарактеризувати рівні готовності майбутніх учителів музики до

сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства.

4. Обґрунтувати педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства.

5. Розробити методику формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства.

6. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов, форм та методів формування в майбутніх учителів музики готовності до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

Предмет дослідження – педагогічні умови та методика формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: положення гуманістичного (В.Сухомлинський та ін.), діяльнісного (Л. Виготський, Г. Костюк, С. Рубінштейн та ін), особистісного (І. Бех, Є. Бондаревська та ін.), суб'єктного (А. Брушлинський та ін.), культурологічного (І. Зязюн, М. Каган та ін.) підходів до мистецької освіти; естетико-філософські та психолого-педагогічні концепції художньо-творчого процесу (О. Леонтьєв, Г. Вільсон, Л. Левчук, О. Олексюк, О. Рудницька, О. Шевнюк та ін.); психолого-педагогічні ідеї щодо готовності вчителя до професійної діяльності (І. Гавриш, С. Гаркуша Н. Овчаренко, Г. Троцько, П. Харченко, Чень Бо та ін.) та оптимізації музичної освіти в закладах вищої освіти (Д. Бондаренко, Ван Лей, Ван Цзяньшу, С. Горбенко, Н. Гуральник, А. Козир, С. Коробецька, О. Отич, Г. Падалка, О. Реброва, О. Рудницька, О. Щолокова, В. Федоришин та ін.); концепції сценічної творчості (М.Кнебель, В. Кочнев, Л. Лимаренко, Лю Лю, Люй Янь, К. Станіславський, В. Топорков та ін.); мистецтвознавчі та психолого-педагогічні дослідження закономірностей виконавської творчості, зокрема вокального виконавства (Л. Бочкарьов, Л. Василевська-Скупа, Л. Василенко, Вей Лімін, Ген Цзінхен, С. Гмиріна, Н. Гребенюк, О. Комаровська, Сі Даофен, Л. Тоцька, Ху Маньлі, Ю. Цагареллі, Цан Вень Лін, С. Чернікова, Д. Юник та ін.); праці, присвячені теорії і практиці діалогу та партнерської взаємодії (К.Абульханова-Славська, О. Афоніна, М. Бахтін, В.Біблер, А.Готліб, А. Зайцева, І. Лавриш, Г. Локарева, М. Лукашевич, С. Оруджева, Л. Паньків, Є. Проворова, Н. Степанова, В. Федоришин, В. Цвих та ін.).

Для досягнення мети і реалізації завдань застосовувалися такі **методи**:

- *теоретичні*: аналіз і систематизація наукової літератури з проблеми дослідження для з'ясування базових понять; синтез, порівняння, класифікація систематизація; контент-аналіз документації закладів вищої освіти (навчальних планів спеціальності, програм навчальних дисциплін) з метою обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства;

- *емпіричні*: діагностичні (опитування, бесіди), обсерваційні (опосередковане спостереження), прогностичні (моделювання), педагогічний експеримент для визначення стану готовності майбутніх вчителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства та перевірки доцільності обґрунтованих педагогічних умов і методики;

- *статистичні*: математичне обчислення динаміки формування досліджуваної якості для підтвердження ефективності педагогічних умов та методики формування готовності майбутніх вчителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- *вперше* теоретично обґрунтовано комплекс *педагогічних умов* формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства в ієрархії стрижневої (створення музично-комунікативного освітнього середовища) та підпорядкованих (створення локальних освітніх мікросередовищ - мотивування майбутнього вчителя музики до пошукової діяльності у сфері вокально-ансамблевого репертуару; послідовного набуття майбутніми вчителями музики досвіду вокально-ансамблевого виконавства; поліхудожнього пізнання у процесі створення вокально-ансамблевого сценічного образу); розроблено *методику* формування зазначеної якості в сукупності форм та методів, організованих за блоками, що впроваджується поетапно за єдиним алгоритмом і спрямовані на реалізацію кожної педагогічної умови; визначено *критерії* готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-креативний, операційно-вольовий, рефлексивний) та відповідні *показники*; схарактеризовано *рівні* сформованості досліджуваної якості – високий (продуктивно-творчий), середній (ситуативно-творчий), початковий (елементарно-репродуктивний);

- *уточнено* сутність *сценічного партнерства* (як комплекс багатограних взаємозв'язків між музикантами – партнерами і рівноправними суб'єктами музично-творчого процесу, що реалізуються у спільно знайдений ними інтерпретації музичного художнього образу, котрий приймається кожним з учасників виконавського ансамблю як особистісна і художня цінність, сформована на основі розвиненості художньої емпатії та рефлексії, і цілісно презентується ансамблем зі сцени глядачу-слухачу); сутність *готовності* майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства (як інтегральна багатокомпонентна якість музиканта–ансамблевого виконавця, що базується на взаємодії його емоційних, пізнавальних та діяльнісних особистісних якостей на підґрунті розвиненої здатності міжособистісної і художньої комунікації; охоплює його ціннісні орієнтації в ансамблевому виконавстві; вмотивованість до взаємодії з учасниками ансамблевого колективу у процесі створення виконавської інтерпретації на етапах підготовки до виступу, під час виступу та рефлексії художнього результату після оприлюднення на публіці; вольову націленість на якнайповнішу реалізацію спільного задуму та самореалізацію на

основі досвіду виконавства та необхідної для цього системи знань та виконавських умінь); *структуру готовності* майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства у взаємозв'язку компонентів – емоційного, когнітивно-рефлексивного, діяльнісно-операційного, мотиваційно-вольового та комунікативного;

- *набули подальшого розвитку* форми і методи формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні та апробації педагогічних умов та методики формування готовності майбутніх учителів музики засобами вокально-ансамблевого виконавства як складника фахової підготовки в педагогічних університетах.

Результати дослідження можуть бути використані у фаховій підготовці майбутнього вчителя музики як чинник оновлення змісту навчальних програм (з дисциплін: «Постановка голосу», «Практикум за кваліфікацією», «Концертмейстерський клас», «Хоровий клас», «Оркестровий клас», «Методика музичного навчання» та ін.), у репетиційному процесі, під час педагогічної практики, в організації самостійної науково-дослідної роботи студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів, у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення рівнів науково-теоретичної та методичної підготовки вчителів музичного мистецтва.

Основні результати дисертації **впроваджено** в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 7-10/1268 від 27. 08. 2018), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 01-28/840 від 24.05.2018), Херсонського державного університету (довідка № 01-31/907 від 30.05.2018).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертації обговорювалися на наукових і науково-практичних заходах різних рівнів – *міжнародних*: XIV Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О.П.Рудницької (Київ, 2016), міжнародна науково-практична конференція Казахського національного університету мистецтв «VI Боранбаевские чтения «Современная система художественного образования: становление, развитие, инновации» (Астана, Казахстан, 2017), Міжнародна науково-практична конференція «Шімон Холлоші – яскравий представник нодьбанської школи живопису, педагог та художник (до 160-ї річниці від дня народження)» (Ужгород, 2017), Міжнародна науково-практична конференція «Гаврило Глюк і закарпатська школа живопису XX ст.: унікальність, мистецьке та духовне сприйняття на фоні епохи» (Ужгород, 2017), III Міжнародна науково-практична конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття» (Київ, 2017), VII Міжнародна науково-практична конференція «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» НПУ імені М. П. Драгоманова (Київ, 2017), Міжнародна науково-практичної конференція «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції» (Мукачево, 2017), Міжнародна науково-практична конференція

«Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії в контексті інтернаціоналізації освіти» (Мелітополь, 2017), IV Міжнародна науково-практична конференція «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» (Умань, 2017); Міжнародна науково-практична конференція Казахського національного університету в рамках міжнародного наукового форуму Astana Art-Science Forum «Культура, мистецтво і освіта» (Астана, 2018); *всеукраїнських*: науково-практична конференція «Особистість у виховному просторі зростання: від дитинства до юності» (Київ, 2017).

Особистий внесок здобувача. Всі наведені в дисертації результати отримані автором самостійно. У спільній публікації (співавтор О. Комаровська) дисертантом визначено педагогічний потенціал вокально-ансамблевого виконавства для оволодіння професією вчителя музики.

Публікації. За темою дисертації вийшло друком 10 публікацій (9 одноосібних), з яких: 5 статей у фахових виданнях України з педагогіки та зарубіжному виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків з розділів, списків джерел до кожного розділу (разом 216 найменувань, з яких 15 англійською та китайською мовами), загальних висновків та 12 додатків. Загальний обсяг дисертації - 251 сторінка, з них 187 сторінок основного тексту. Робота містить 20 таблиць та 4 рисунки, що разом із додатками займають 51 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено його мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію та впровадження результатів дослідження, наведено відомості про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи дослідження проблеми формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства»* – здійснено аналіз джерел з проблеми партнерства, сценічного партнерства, сформульовано визначення готовності до сценічного партнерства, з'ясовано педагогічний потенціал вокально-ансамблевого виконавства як засобу формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.

Вихідною позицією для уточнення поняття «готовність до сценічного партнерства» стосовно майбутнього вчителя музики стало розуміння партнерства як соціального феномену (О. Афоніна, Д. Неліпа, С. Оруджева, В. Цвих та ін.), що базується на діалозі (М. Бахтін, В. Біблер, Л. Виготський та ін.), та партнерства в мистецькій творчості, пов'язаній зі сценічним виконавством, яким є виконавство музичне (О. Комаровська, Г. Крісті, Г. Локарева, Лю Лю, Л. Паньків, В. Федоришин та ін.).

На підставі аналізу джерел (Е. Абдуллін, І. Зязюн, А. Козир, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, П. Харченко та ін.) підкреслено, що для вчителя музики партнерські якості є істотним складником професійної підготовки, необхідним для взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу (К. Абульханова-Славська, І. Бех, А. Брушлинський, О. Олексюк та ін.).

Партнерство в мистецькій творчості вченими і практиками пов'язується з чуттям акторського ансамблю; «сценічне партнерство» тлумачиться як професійна якість виконавця, що полягає в його здатності у визначеному і запропонованому (К. Станіславський) сценічному просторі і часі витримувати послідовність дій, синхронізувати їх з діями партнерів, інтегрувати зусилля партнерів та власні, створюючи атмосферу, та керувати цією атмосферою (М. Кнебель, І. Мар'яненко, П. Саксаганський, К. Станіславський, В. Топорков та інші), що є важливим і для партнерства в музичному ансамблі.

Розкрито відмінність «сценічного партнерства» від партнерства як соціального явища, де достатнім є досягнення певного компромісу заради більш значущої цілі. Сценічне партнерство в ансамблевому виконавстві розглядається в дисертації як комплекс багатогранних взаємозв'язків між музикантами – партнерами і рівноправними суб'єктами музично-творчого процесу, що реалізуються у спільно знайденій ними інтерпретації музичного художнього образу, котрий обов'язково приймається кожним з учасників виконавського ансамблю як особистісна і художня цінність, сформована на основі розвиненості художньої емпатії та рефлексії, і цілісно презентується ансамблем зі сцени глядачу-слухачу.

Показано, що в музичному ансамблевому виконавстві сценічне партнерство має процесуальний характер, складається з трьох фаз: підготовчої, власне виступу на сцені, рефлексії «після-виступу».

На підставі аналізу вченими дефініції «готовності» як результату підготовки людини до певної діяльності (С. Гончаренко, К. Дурай-Новакова, В. Крутецький, О. Отич, О. Пехота, Г. Троцько, П. Харченко, А. Хуторської та ін.), а також враховуючи специфіку сценічного партнерства як музично-сценічної діяльності майбутнього вчителя в ансамблях (А. Готліб, О. Комаровська, Є. Проворова, Н. Степанова, К. Чайковська, Чень Бо та ін.), запропоновано формулювання *готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства*, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства, як інтегральної багатокомпонентної якості музиканта–ансамблевого виконавця, що базується на взаємодії його емоційних, пізнавальних та діяльнісних особистісних якостей на підґрунті розвиненої здатності міжособистісної і художньої комунікації; охоплює його ціннісні орієнтації в ансамблевому виконавстві; вмотивованість до взаємодії з учасниками ансамблевого колективу у процесі створення виконавської інтерпретації на етапах підготовки до виступу, під час виступу та рефлексії художнього результату після оприлюднення на публіці; вольову націленість на якнайповнішу реалізацію спільного задуму та самореалізацію на основі досвіду виконавства та необхідної для цього системи знань та виконавських умінь.

З'ясовано, що серед інших форм ансамблів *педагогічний потенціал* вокально-ансамблевого виконавства полягає в його невід'ємності від такої сценічної дії, що вимагає від кожного учасника, крім суто вокальної, ще й розвиненої акторської майстерності; в універсальній специфіці співацького голосу, що уможливорює безпосереднє інтонування емоцій, закладних в музичному творі; у вимозі поліхудожності мислення виконавців для створення цілісного сценічного музичного образу; в багатогранності комунікативних зв'язків під час сценічної інтерпретації – із партнером-співачом, з концертмейстером (диригентом), зі слухацькою аудиторією, що створює додаткові можливості в оволодінні суб'єкт-суб'єктною взаємодією.

У **другому розділі** – *«Методичні основи формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства»* – розкрито компонентну структуру готовності до сценічного партнерства, визначено критерії та показники, спрогнозовано та описано рівні готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства. Обґрунтовано педагогічні умови та розроблено методику формування досліджуваного якості майбутнього вчителя музики.

На підставі уточненої сутності готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства, розкрито зміст структурних компонентів досліджуваного феномену, а саме: емоційного, когнітивно-рефлексивного, діяльнісно-операційного, мотиваційно-вольового, комунікативного. Комунікативний компонент позиціонується як інтегральний стосовно решти структурних компонентів.

Враховано, що за одним критерієм можливо заміряти стан сформованості кількох компонентів означеної готовності. Так, критеріями готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства є: *ціннісно-мотиваційний; когнітивно-креативний; операційно-вольовий; рефлексивний.*

Показники *ціннісно-мотиваційного критерію*: ініціативність щодо музично-інтерпретаційної діяльності у вокально-ансамблевому виконавстві та сценічному виступі; міра усвідомлення цінності діалогу як прийняття думки іншого стосовно музичного твору та плану вокально-виконавської інтерпретації; самостійність художнього мислення.

Показники *когнітивно-креативного критерію*: обсяг обізнаності у вокально-ансамблевому репертуарі та визначних інтерпретаціях; сформованість уявлень щодо специфіки і вимог вокально-ансамблевого виконавського мистецтва; здатність продукування та обґрунтованість власних нестандартних інтерпретаційних ідей.

Показники *операційно-вольового критерію*: досвід і стійкість навичок ансамблевого виконавства; уміння сценічного самоконтролю; розвиненість вокально-технічної майстерності та наявність практичних навичок освоєння текстової партитури твору.

Показники *рефлексивного критерію*: розвиненість саморефлексії стосовно інтерпретації як спільно створеного художнього образу, стосовно

власних досягнень у процесі підготовки та стосовно сценічного виступу; наявність умінь вибудовувати лінію подальшого самовдосконалення.

Для діагностування означеної якості спрогнозовано рівні готовності в майбутніх учителів музики: високий (продуктивно-творчий), середній (ситуативно-творчий), початковий (елементарно репродуктивний), що має допомогти у відстеженні динаміки та уніфікації оцінювання стану готовності.

У розділі обґрунтовано педагогічні умови формування в майбутнього вчителя музики готовності до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства та розроблено відповідну методику.

Педагогічні умови вибудовані в ієрархію, що охоплює стрижневу та підпорядковані умови. Стрижневою умовою визначено *створення музично-комунікативного освітнього середовища*, в якому формується готовність майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства. Таке середовище розглядається як сукупність взаємопов'язаних об'єктів та організованих суб'єкт-суб'єктних зв'язків, які спрямовано впливають на формування в кожного суб'єкта досліджуваної готовності на основі діалогічно вибудованого процесу пізнання музичного мистецтва, зокрема, вокально-ансамблевої творчості. Суб'єктами середовища є студенти (майбутні вчителі музики), викладачі, концертмейстери, а також представники культурного контексту, в якому заклад функціонує, – філармоній, концертних установ, театрів, музеїв, інших закладів освіти.

Доведено, що музично-комунікативне освітнє середовище реалізує свої задачі через дію локальних мікросередовищ (підпорядкованих педагогічних умов), що забезпечують реалізацію стрижневої на основі дотримання принципів, а саме: *мікросередовище мотивування майбутнього вчителя музики до пошукової діяльності у сфері вокально-ансамблевого репертуару* (принципи проблемного навчання, інтерактивного навчання, змістової єдності навчальної та позааудиторної діяльності); *мікросередовище послідовного набуття досвіду вокально-ансамблевого виконавства майбутніми вчителями музики* (принципи системності, неперервності, доцільності; практичної спрямованості; єдності колективної співтворчості та унікальної індивідуальності); *мікросередовище поліхудожнього пізнання у процесі пошуку вокально-ансамблевого сценічного образу* (принципи інтеграції мистецької освіти, художньої події, культуровідповідності). Як об'єднувальні, виокремлено принципи суб'єктності та діалогічності освітнього процесу.

Для реалізації комплексу педагогічних умов розроблено *методику* формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства в єдності методів і форм, які згруповано за проблемними блоками, що впроваджуються синхронно. Всередині блоків впровадження методики здійснюється поетапно; на кожному з етапів реалізуються комплексно всі педагогічні умови.

Етап мотивування та інформаційного насичення передбачав ознайомлення студентів з особливостями вокально-ансамблевого виконавства; націленість на освоєння репертуару; озброєння знаннями щодо партнерства у сценічній діяльності; визначення індивідуальних завдань, труднощів і способів

їх подолання в колективному інтерпретаційному процесі; спонукання до сценічних презентацій партнерського пошуку; ознайомлення зі специфікою сценічного художнього образу як синтетичного тощо.

Етап практико-впроваджувальний охоплював спільне із студентами планування дій для ознайомлення з репертуаром; конкретизацію форм пошукової діяльності студентів, окреслення індивідуальних завдань, завдань для групової роботи; планування дій щодо репетиційного процесу з колективом партнерів по ансамблю; тренування навичок самоконтролю та набуття умінь невербальної комунікації з партнерами під час сценічного виступу; вправлення зі сценічного руху, жестикулювання, міміки; сценічної (вокальної) дикції тощо.

Етап рефлексивно-стратегічний передбачав здійснення групової та індивідуальної рефлексії результатів пошуку репертуару – його художньої значущості, виконавських та педагогічних задач; вправлення у визначенні проблем і труднощів, які виникали під час сценічного виступу; вправлення в оцінюванні колективної творчості та власного позитивного внеску у спільну справу та власні недоліки в цьому процесі; спрямування на визначення стратегії подальшої роботи ансамблю та саморозвитку; оцінювання сценічних інтерпретацій вокально-ансамблів видатними співаками, а також однокурсниками, які презентують свої творчі здобутки.

Зміст етапів, методів і форм деталізувався відповідно до завдань конкретної навчальної дисципліни та виду позааудиторної діяльності в цілісному процесі підготовки майбутнього вчителя музики.

Узагальнення методичних засад формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства (педагогічних умов та принципів, етапів формування досліджуваного феномена) дало можливість змодельовати досліджуваний процес в єдності концептуально-цільового, діагностувального, методично-операційного та результативного блоків (рис.1).

Рис.1. Модель формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов та методики формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства» – висвітлено перебіг констатувального, формувального і контрольного етапів педагогічного експерименту, проаналізовано динаміку формування досліджуваної готовності, підтверджено ефективність обґрунтованих педагогічних умов та методики.

Констатувальне замірювання виявило найбільш проблемні «зони» і загальні тенденції у проявах готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства. А саме, найбільш повноцінно така готовність була сформованою в емоційному та мотиваційно-вольовому компонентах (вищі порівняно з іншими компонентами значення високого (продуктивно-творчого) рівня та значна частка середнього (ситуативно-творчого) рівня); найменш повноцінно представлений когнітивно-рефлексивний компонент.

У процесі впровадження розробленої методики на етапі *мотивування та інформаційного насичення* найбільш дієвими виявилися такі *форми*: ознайомлювальна бесіда, практично-пошукові розвідки, заняття з визначення самооцінки, анонімна гра «Мої партнери – які вони?», вправи-моделювання сценічного образу; *методи*: інтерактивні (типу «запитання-відповідь»), інформування про твори, театралізації, ігрових ситуацій; методи встановлення міжмистецьких асоціацій, тренування емоційного слуху, розповідь «за склом».

На *практико-впроваджувальному* етапі використовувалися *форми*: підготовка відео-презентацій з методичними коментарями, театралізовані демонстрації творів, «режисерські репетиції», «діалогічні вправи», «діалогічні інсценізації», акторські етюди; *методи*: дискусій, наочних демонстрацій, моделювання художньо-сценічних ситуацій, репетиційного процесу, рольової гри, тренінгові вправляння акторського ансамблевого самопочуття, педагогічне моделювання навчальної ситуації.

На *рефлексивно-стратегічному* етапі ефективними були *форми*: експрес-рефлексії, написання есе та *методи*: незавершених речень, прогнозування труднощів, самооцінювання.

За даними прикінцевого замірювання з'ясовано, що в ЕГ за всіма показниками відбулися позитивні зміни у стані досліджуваної готовності; динаміка позитивних змін не є однорідною: найбільш яскраві позитивні зміни в ЕГ позначилися на розвитку ініціативності щодо музично-інтерпретаційної діяльності, усвідомленні учасниками експерименту цінності діалогу в партнерстві (за ціннісно-мотиваційним критерієм); на обізнаності у вокально-ансамблевому репертуарі, сформованості уявлень щодо специфіки вокально-ансамблевого виконавства (за когнітивно-креативним критерієм); набутті досвіду ансамблевого виконавства та практичних навичок технічної майстерності (за операційно-вольовим критерієм); розвиненості саморефлексії, здатності визначати труднощі і здобутки та планувати самовдосконалення (за рефлексивним критерієм). Найбільші труднощі в ЕГ стосувалися проявів самотійності художнього мислення (за ціннісно-мотиваційним критерієм); продукування нестандартних рішень щодо інтерпретацій творів (за когнітивно-

креативним критерієм); більш складною виявилася також позиція щодо сценічного самоконтролю (за операційно-вольовим критерієм).

В учасників КГ також виявлено певні позитивні зміни. Проте, динаміка є незначною, але логічною: в процесі освоєння різних фахових дисциплін так чи інакше у студентів накопичується багаж музичних вражень, поповнюється багаж знань, розвиваються уміння художнього аналізу творів, здобувається досвід сценічних виступів. Але різниця в кількісних показниках та якісних характеристиках результатів в ЕГ та КГ засвідчує очевидний нереалізований потенціал вокально-ансамблевого виконавства в респондентів з КГ у формуванні готовності до сценічного партнерства.

Графічну інтерпретацію динаміки формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства представлено на рис.2.

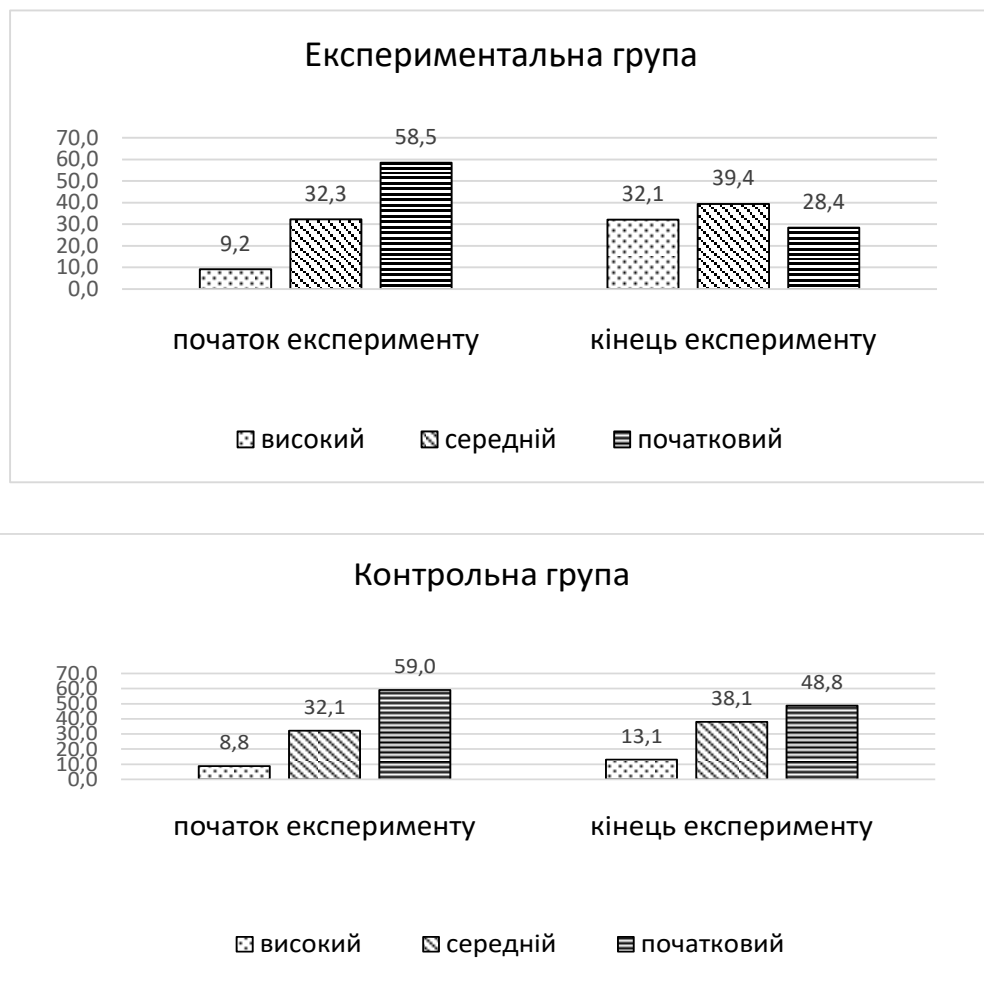

Рис.2. Динаміка рівнів готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства із застосуванням засобів вокально-ансамблевого виконавства

Таким чином, підсумкове зіставлення динаміки готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства за усіма критеріями і показниками та змісту структурних компонентів показало: найбільш відчутним виявився вплив розроблених методичних засад на емоційний, когнітивно-рефлексивний, мотиваційно-вольовий компоненти. Найскладнішим у процесі роботи виявився

діяльнісно-операційний компонент, що потребував додаткових педагогічних дій та націлювання учасників експерименту на залучення вольових зусиль для більш ретельного тренування партнерських якостей, що виявляються безпосередньо на сцені.

Аналіз результатів засвідчив ефективність розроблених педагогічних умов та методики формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства, що підтверджено розрахунками вірогідності за критерієм Пірсона (χ^2).

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано новий підхід до вирішення актуальної проблеми формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства, що виявилось в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальному підтвердженні педагогічних умов та методики формування зазначеної якості із застосуванням засобів вокально-ансамблевого виконавства. Результати дослідження засвідчили досягнення його мети, розв'язання поставлених завдань і дали підстави для формулювання *висновків*.

1. Шляхом теоретичного аналізу уточнено сутність понять «сценічне партнерство» та «готовність до сценічного партнерства».

Сутність сценічного партнерства майбутнього вчителя музики в ансамблевому виконавстві уточнено як комплекс багатогранних взаємозв'язків між музикантами – партнерами і рівноправними суб'єктами музично-творчого процесу, що реалізуються у спільно знайденій ними інтерпретації музичного художнього образу, котрий приймається кожним з учасників виконавського ансамблю як особистісна і художня цінність, сформована на основі розвиненості художньої емпатії та рефлексії, і цілісно презентується ансамблем зі сцени глядачу-слухачу.

Сутність готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства, трактується як інтегральна багатокомпонентна якість музиканта-ансамблевого виконавця, що базується на взаємодії його емоційних, пізнавальних та діяльнісних особистісних якостей на підґрунті розвиненої здатності міжособистісної і художньої комунікації; охоплює його ціннісні орієнтації в ансамблевому виконавстві; вмотивованість до взаємодії з учасниками ансамблевого колективу у процесі створення виконавської інтерпретації на етапах підготовки до виступу, під час виступу та рефлексії художнього результату після оприлюднення на публіці; вольову націленість на якнайповнішу реалізацію спільного задуму та самореалізацію на основі досвіду виконавства та необхідної для цього системи знань та виконавських умінь.

2. З'ясовано, що серед різноманіття форм ансамблевого музикування оптимальними можливостями як засіб формування готовності до сценічного партнерства володіє вокально-ансамблеве виконавство в невеликих за складом різновидах (дуетах, тріо). Доведено, що *педагогічний потенціал* вокально-

ансамблевого виконавства полягає: в його невід'ємності від такої сценічної дії, що вимагає від кожного учасника ансамблю, крім суто вокальної, ще й розвиненої акторської майстерності; в універсальній специфіці співацького голосу, що уможливорює безпосереднє інтонування емоцій, закладених в музичному творі; у вимозі поліхудожності мислення виконавців для створення цілісного сценічного музичного образу; в багатогранності комунікативних зв'язків під час сценічної інтерпретації – із партнером-співачом, з концертмейстером (диригентом), зі слухацькою аудиторією тощо, що створює оптимальні додаткові можливості для майбутнього вчителя музики в оволодінні суб'єкт-суб'єктною взаємодією.

3. Розкрито, що структурними компонентами досліджуваної готовності є емоційний, когнітивно-рефлексивний, діяльнісно-операційний, мотиваційно-вольовий та комунікативний. Комунікативний компонент позиціовано як інтегральний стосовно решти компонентів, що пронизує зміст кожного з них.

Визначено критерії та відповідні показники готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства, а саме:

- ціннісно-мотиваційний критерій (показники: ініціативність щодо музично-інтерпретаційної діяльності у вокально-ансамблевому виконавстві та сценічному виступі; міра усвідомлення цінності діалогу як прийняття думки іншого стосовно музичного твору та плану виконавської інтерпретації; самостійність художнього мислення);

- когнітивно-креативний критерій (показники: обсяг обізнаності у вокально-ансамблевому репертуарі та визначних інтерпретаціях виконавців; сформованість уявлень щодо специфіки і вимог вокально-ансамблевого виконавського мистецтва; здатність продукування та обґрунтованість власних нестандартних інтерпретаційних ідей);

- операційно-вольовий критерій (показники: досвід та стійкість навичок ансамблевого виконавства; уміння сценічного самоконтролю; розвиненість вокально-технічної майстерності та наявність практичних навичок освоєння текстової партитури твору);

- рефлексивний критерій (показники: розвиненість саморефлексії стосовно інтерпретації як спільно створеного художнього образу, стосовно власних досягнень у процесі підготовки та стосовно сценічного виступу; наявність умінь вибудовувати лінію подальшого самовдосконалення).

Доведено, що інтегральність комунікативного компонента структури досліджуваної готовності зумовлює вимогу здатності майбутнього вчителя музики до комунікації у змісті кожного критерію з урахуванням засобів вокально-ансамблевого виконавства.

Схарактеризовано рівні готовності майбутніх вчителів музики до сценічного партнерства із урахуванням засобів вокально-ансамблевого виконавства, якими є високий (продуктивно-творчий), середній (ситуативно-творчий), початковий (елементарно репродуктивний).

4. Обґрунтовано комплекс педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства в ієрархії стрижневої та підпорядкованих.

Стрижневою педагогічною умовою є створення музично-комунікативного освітнього середовища як сукупності взаємопов'язаних об'єктів та організованих суб'єкт-суб'єктних зв'язків, які спрямовано впливають на формування в кожного суб'єкта-майбутнього вчителя музики досліджуваної якості на основі діалогічно вибудованого освітнього процесу. Підпорядкованими педагогічними умовами обґрунтовано створення локальних мікросередовищ, які забезпечують реалізацію стрижневої, а саме це мікросередовища мотивування майбутнього вчителя музики до пошукової діяльності у сфері вокально-ансамблевого репертуару; послідовного набуття ними досвіду вокально-ансамблевого виконавства; поліхудожнього пізнання у процесі створення вокально-ансамблевого сценічного образу.

5. Розроблено методику формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства в єдності форм та методів, які реалізуються впродовж трьох етапів – мотивування та інформаційного насичення; практико-впроваджувального; рефлексивно-стратегічного – та забезпечують системну реалізацію педагогічних умов. Для кожного етапу визначено доцільні форми і методи з урахуванням навчальних дисциплін та позааудиторної діяльності.

Подано модель формування в майбутніх учителів музики означеної готовності, яка охоплює концептуально-цільовий, діагностувальний, методично-операційний, результативний блоки.

Найбільш дієвими формами і методами виявилися: на етапі мотивування та інформаційного насичення – *форми*: практично-пошукові розвідки, заняття з визначення самооцінки, анонімна гра «Мої партнери – які вони?», вправи-моделювання цілісного сценічного образу; *методи*: театралізації та створення ігрових ситуацій, інтерактивні, методи встановлення міжмистецьких асоціацій, тренування емоційного слуху, розповідь «за склом»; на етапі практико-впроваджувальному – *форми*: підготовка відео-презентацій та методичних коментарів, театралізовані демонстрації творів, «режисерські репетиції», «діалогічні вправи», «діалогічні інсценізації», акторські етюди; *методи*: дискусій, моделювання художньо-сценічних ситуацій та репетиційного процесу, рольової гри, тренінгові вправляння акторського ансамблевого самопочуття; на рефлексивно-стратегічному етапі – *форми*: експрес-рефлексії, написання есе; *методи* незавершених речень, прогнозування труднощів.

6. Аналіз результатів експериментального дослідження здійснювався у порівнянні даних учасників ЕГ та КГ на констатувальному та наприкінці формувального (контрольного) етапів педагогічного експерименту. З'ясовано, що в ЕГ показники високого (продуктивно-творчого) рівня зросли на 22,9%, середнього (ситуативно-творчого) рівня зросли на 7,1 % за рахунок вказаного зростання високого рівня та істотного зниження показників початкового (елементарно-репродуктивного) рівня на 30,1 %. Натомість у КГ відбулися неістотні зміни (зростання показників високого(продуктивно-творчого) рівня на 4,3%, середнього (ситуативно-творчого) рівня на 6,0% та природне зниження показників початкового (елементарно-репродуктивного рівня) лише на 10,2 %).

Порівняння динаміки результатів в ЕГ та КГ показало істотну різницю за усіма параметрами і засвідчило ефективність упровадження обґрунтованих педагогічних умов та розробленої методики формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства. Достовірність підтверджено за допомогою критерію Пірсона (χ^2).

Дисертація не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. *Перспективним вважаємо* вивчення партнерства в інструментальних ансамблях, застосування засобів драматичного мистецтва у формуванні партнерських якостей майбутніх учителів музики для оптимізації фахової підготовки, використання можливостей сценічного партнерства безпосередньо у педагогічній діяльності вчителів музичного мистецтва.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Хуан Ханьцзе. Діагностування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства / Хуан Ханьцзе // Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Безлюдний О.І. та ін.]. – Умань : ВПЦ Візаві, 2017. – Випуск 16. – С.184–190. (Index Copernicus International)

2. Хуан Ханьцзе. Методика підготовки майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства у процесі ансамблевого виконавства / Хуан Ханьцзе // Молодь і ринок. – 2018. – № 4. – С. 135–139. (Polish Scholarly Bibliography (PBN); Index Copernicus (ICV 2016: 49.83)). DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.131622>.

3. Хуан Ханьцзе. Сутність готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства / Ханьцзе Хуан // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. пр. – К. : НПУ, 2017. – Вип. 22 (27), ч. 1. – С.155–159.

4. Хуан Ханьцзе. Творчі завдання для формування партнерських якостей особистості в ансамблевому музикуванні / Хуан Ханьцзе // Мистецтво та освіта. – 2018. - № 2. – С. 7–10. (Index Copernicus International)

5. Хуан Ханьцзе. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства / Хуан Ханьцзе // Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: Зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівненський держ.гумант.ун-т. – Рівне: Волинські обереги, 2018. – Вип. 4. – С. 138-144.

6. Huang Hanjie, Komarovska Oksana. Readiness for stage partnership in vocal-ensemble performance as a vector in professional training music teacher. Intellectual Archive. – Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2018. (September/October). Vol. 7. No. 5. PP. 66–74.

DOI: http://www.intellectualarchive.com/Journal_Files/IAJ_2018_09_007.pdf

7. Хуан Ханьцзе. Музыкально-сценическое партнерство в подготовке педагогов-музыкантов / Хуан Ханьцзе // VI-е Боранбаевские чтения.

Современная система художественного образования: становление, развитие, инновации [гл. ред. Г.А. Хусаинова]. – Астана : КазНУИ, 2017. – С. 76–83.

8. Хуан Ханьцзе Готовність майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства: педагогічні умови ефективного формування / Хуан Ханьцзе // Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: зб. тез доповідей Міжн.наук.-практ. Конф., 26–27 жовтня 2017 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін.. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2017. – с. 443–445.

9. Хуан Ханьцзе. Готовность педагога-музыканта к сценическому партнерству в ансамблевом исполнительстве: методические ориентиры формирования / Хуан Ханьцзе // Музыкальная культура и национальное самосознание: глобализация, модернизация, коммуникация. Материалы междуна. научно-практ. конф. Казахского национального университета искусств в рамках международного научного форума Astana Art-Science Forum «Культура, искусство и образование» 18 апреля 2018 года. – Астана, КазНУИ, 2018. – С.265-268.

10. Хуан Ханьцзе. Сценічне партнерство у підготовці вчителя музики як науково-педагогічна проблема // Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти: Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Мелітополь, 8-10 листопада 2017 р.) / відп. ред. Н. А. Сегеда. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2017. – 195 с. – С. 149–151.

АНОТАЦІЇ

Хуан Ханьцзе. Формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2019.

Дисертацію присвячено актуальній проблемі формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами ансамблевого виконавства.

Уточнено сутність понять «сценічне партнерство» та «готовність до сценічного партнерства» в контексті підготовки педагога-музыканта. З'ясовано *педагогічний потенціал* вокально-ансамблевого виконавства як засобу формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.

Розкрито зміст структурних компонентів готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства, – емоційного, когнітивно-рефлексивного, діяльнісно-операційного, мотиваційно-вольового та комунікативного (як інтегрального стосовно решти структурних компонентів).

Визначено критерії та відповідні показники, спрогнозовано та схарактеризовано рівні готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства, що формується засобами вокально-ансамблевого виконавства.

Обґрунтовано комплекс педагогічних умов та розроблено методику формування готовності майбутніх учителів музики до сценічного партнерства засобами вокально-ансамблевого виконавства; експериментально підтверджено їхню ефективність.

Ключові слова: сценічне партнерство, готовність до сценічного партнерства, вокально-ансамблеве виконавство, майбутній учитель музики, педагогічні умови формування готовності до сценічного партнерства, методика формування готовності до сценічного партнерства.

Хуан Ханьцзе. Формирование готовности будущих учителей музыки к сценическому партнерству средствами ансамблевого исполнительства. – Квалификационное научное исследование на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Киев, 2019.

Диссертация посвящена актуальной проблеме формирования готовности будущих учителей музыки к сценическому партнерству средствами ансамблевого исполнительства.

Уточнена сутність понять «сценическое партнерство» в контексте підготовки педагога-музиканта, «готовность к сценическому партнерству». Обозначен педагогический потенциал вокально-ансамблевого исполнительства как средства формирования готовности будущего учителя музыки к сценическому партнерству.

Раскрыто содержание структурных компонентов готовности будущего учителя музыки к сценическому партнерству, которое формируется средствами вокально-ансамблевого исполнительства, – эмоционального, когнитивно-рефлексивного, деятельностно-операционного, мотивационно-волевого и коммуникативного (интегрального относительно остальных компонентов).

Определены критерии и показатели, спрогнозированы уровни готовности будущих учителей музыки к сценическому партнерству, которое формируется средствами вокально-ансамблевого исполнительства.

Обоснован комплекс педагогических условий, разработана методика формирования готовности будущих учителей музыки к сценическому партнерству средствами вокально-ансамблевого исполнительства. Экспериментально подтверждена их эффективность.

Ключевые слова: сценическое партнерство, готовность к сценическому партнерству, вокально-ансамблево исполнительство, будущий учитель музыки, педагогические условия формирования готовности к сценическому партнерству, методика формирования готовности к сценическому партнерству.

Huang Hanjie. Formation of future music teachers' readiness for stage partnership by means of ensemble performance. – Qualifying Research Paper as a Manuscript.

Dissertation for a scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences in speciality 13.00.02 – Theory and Methodology of Music Education / National Pedagogical University Dragomanov. – Kyiv, 2019.

The dissertation is devoted to the urgent problem of formation of future music teachers' readiness for stage partnership by means of ensemble performance.

The essences of the concepts of “stage partnership” and “readiness for stage partnership” in the context of the training of a teacher-musician have been specified.

The pedagogical potential of vocal-ensemble performance as a means of formation of future music teachers' readiness for stage partnership has been determined.

The content of the structural components of formation of future music teachers' readiness for stage partnership, which is formed by means of vocal-ensemble performance, has been revealed as emotional, cognitive-reflexive, activity-operational, motivational-volitional and communicative. The communicative component is considered as integral component regarding the other structural components.

The criteria and corresponding indicators have been determined. The level of future music teachers' readiness for stage partnership, which is formed by means of vocal-ensemble performance, have been predicted and characterized.

The hierarchy of pedagogical conditions has been substantiated. The methodology of formation of future music teachers' readiness for stage partnership by means of ensemble performance has been grounded. Their effectiveness has been experimentally confirmed.

Keywords: stage partnership, readiness for stage partnership, vocal-ensemble performance, future music teacher, pedagogical conditions for formation of readiness for stage partnership, methodology of formation of readiness for stage partnership.